

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Historia Scholastica Magistri Petri comestoris sacre
scripture seriem breuem nimis [et] obscuram elucidans**

Petrus <Comestor>

Argentine, 1503

VD16 P 1829

De trib[us] angelis susceptis ab abraa[m] ca. lj.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30892

dicat. In nouissimis diebus erunt homines sese amantes etc. Et tunc implebitur quod dictum est per ezechielem, Fili hominis voca bestias agri: et exhortare illas dicēs, Congregamini et venite: eo quod sacrificium magnū in uolō uobis. Ad uocare carnes fortium: et bibe sanguinē deorum.

Legit in uita Clemētis quod abraam alium habuit filium de agar qui dicitur est elisedros a quo perse duxerit originē.

Vidi posteriora dei uentis me. Et appellauit locum puteum uentis et uidentis: quia uiderat eam dominus: et quasi reddiderat uitam sitienti ostendendo puteum. Ad huc puteum ager ostendit inter cades et barath. Que cum redisset peperit filium: et uocauit eum hismael. Abram autem erat, lxxxvij, annorum cum natus est hismael.

De pacto circūcisionis et mutatione nominum abre et sarai. Ca. L.

Est quā uero no

Pragmata et nouē annorum esse ceperat abram: apparuit ei dominus dicens Multiplicabo semē tuū: et tu custodies patrem meū. *H. s. Circūcidet ex uobis etc.* Sed antequam pactum exponat nomen ei mutat. Dicebat enim abram ex abba et ra: quia abbarā, id est excelsus pater. et addita est lra a. et dicitur est abraā: quia abbaam: quod sonat pater multarum: subauditur gentium. Hebrei tamen dicunt quod de nomine suo tetragrammaton e. lram addidit de abrae: quia tū sonat a. idioma enim eorum est scribere a: et sonare e, et e conuerso. R. autem supradicta est eā euphonia. Et quia tempore circūcisionis mutatum est nomen eius: cum circūcidit imponit hebrei nomina.

Hoc quantum ad interpretationem: non quantum ad abram.

Hoc quantum ad interpretationem: non quantum ad abram.

tus est domi Empticius qui in propria persona emptus est. Originarij qui et finis glebe scilicet coloris. Dicitur dominus ad abraam. Non ultra uocabis uxorē tuā sarai: sed sarā. Quidam dicunt mutationem nominis sicut facta: quia cum prius pro duobus scriberetur: modo pro unum: uel e contra. et erant. Sed cum diceretur sarai. id est princeps mea: et quia unius gentis: dicta est sarā. id est princeps. absoluta: quasi omnium gentium princeps futura. Et attende quod quantum ad nos uidentis. lra subtracta: et nulla addita, sed apud hebreos addita: et scribitur e. Quidam: quia sarath hebraice lepra sonat. et rauerunt: putantes eam primo lepram uocari. Et ait dominus. Et illa dabo tibi filium: et uocabis nomen eius isaac. Cecidit abraam in faciem: et risit pro gaudio dicens applaudendo Putas ne ceterario nasceretur filius: et sarā nonagenaria pariet. Et ait dominus. Sara pariet tibi filium: et uocabis nomen eius isaac: quod interpretatur risus a risu scilicet patris. Ecce scdo a domino pro dicitur nomen nascituri. Et adhuc de duobus legitur hoc in ueteri testamento: de samone scilicet et ioseph: et in nouo de duobus tamen: iesu et ioseph anne. Etiam multiplicatione hismaelis. promissum sit ei dominus. Et cum finitus esset sermo dominus: circūcidit se abraam et hismael et omnem suam familiam sexus masculini. Abraam tunc erat, lxxxij, annorum. et hismael, xij.

De tribus angelis susceptis ab abraam. Capitulum LI.

Apparuit domi

Anus abrae in ualle mabre. Cumque eleuasset oculos uidit tres uisus: et occurrens unum ex eis adorauit. Dicit Joseph tres angelos in specie humana missos ut unum nuntiaret abrae uerbum dei de filio suo. et duo subuerterent sodomā. Eusebius uero ait. Primo omnium prophetarum abrae uerbum dei: cum in figura apparisset humana uocatione gentium pollicetur. Et sic apparuit ei filius quem et adorauit. Sed quia Anthropomorphite heretici de iudeis: quod dicit deum patrem habere corpus hominis. cuius superioris partem dicunt esse in celis: pedes pro in terra.

num puenit aduentum: alter pueniet scdm.

Libri Genesis

Quos rogauit abraam vt diuenteret ad euz: z paululu comededo pfortarent. Qui assensu serunt. Et estimans abraam pcepit sare vt de tribu satis simile faceret subcinericeos panes. Ipe qz tulit vitulum de armento optis mu: tulitqz butyr z lac: z vitulu assatu: z posuit cora eis. Verissimile e qz pus hoies credidit: quibz hec xentia parauit: p' angelos del esse coprobauit. De cibo quez sumpsit pt dici qz i masticaado extimantus sit sicut aq calo re ignis: abraam ita bat iuxta eos Sara ho erat post ostium tabernaculi. Et dixit angel' Reuertes venia ad te tpe isto. Id e eode die reuoluto anno: z habebit sara filiu. Quo audito risit sara. Erant enim ambo senes: z desierat sare fieri muliebria. i. menstrua: quibz defictilibz vis pariedi defict. Si alter iuuenis esset: non esset impossibile ex sene z iuene prole fieri. Sz ambo erat puecte etatis. Ad hec etia ipa sterilis erat. Risit qz quia dubita uit dicens: Postqz puenit z dñs meus vetulus est: voluptati opera dabo. Dixitqz dominus ad abraam.

Hunc ordinem vide tur augustin' coprobare i genesi sup huc locum: quo audito risit sara. scz qz pus putauit abraam eos esse homines in quibus tamen de loqueret. p' quedaz signa diuine manifestatis i eis apparentia. ideoqz pnus i terra no eos sz in eis deu adorauit: p' ho pcepit aliqbz figuris vl' diuino instinctu: qz angeli erant. Tu videt eos habere corpa humana pauit eis esca.

Quare risit sara: nu quid quicqz deo est difficile. Negauit sara seruisse perterrita

Et forte credidit adulatorie dictuz: quia bene pauerat eos.

Ecce qua intentione quisqz riserit diiudicare potuit qui corda nouit.

De duobz angelis descendentibz in sodomam. Caplm. LII.

Quos surrexeris

sent illi tres viri direxerunt oculos ptra sodomam: z abraam gradiebat simul: z dixit dñs. Non potero celare abraam que gesturus sum. Et ait ad illu. Clamor sodomoz et gomorre venit ad me. Peccatum cum clamore: est culpa cum libertate: cu scz quis palam z ad libitu suum peccat. Pecca

tum illoz fuit supbia vite: z abundantia panis: ppter qua vsqz ad ignominiosam libidinem pruperunt. Et addidit. Descenda z vadebo vnu clamorem qui venit ad me opere coplenerint. Qui omnia nouit: hoc in exemplum nob reliquit. q. d. Mala hominuz no ante credite qz pbentis. Inde e qz iudex sibi solli crimen notu punire non potest: vnde z dicitu est. Nemo te cõdemnauit: nec ego te cõdemnabo. Abraam ho memor loth filij fratris sui: appropinquas ad dominu ait. Nũ quid perdes iustum cu impio. Non est hoc tuum qui iudicas omnẽ terrã. Si fuerint. i. iusti ibi: nonne parces populo ppter eos. Et ait dñs. Dimittam oim populo ppter eos. Tũc abraam quasi paulatim descendens ait. Si fuerint. cly. Item si. xl. qd si. xxx. Quid si. xx. Quid si decem. Et ait domin' No delebo eos ppter decem. Abijt dñs. Id est non apparuit postqz cessauit loqui ei: z ille reuersus est in locu suum. Veneruntqz illi duo angeli qui fuerant cu domino vl' aliq fm quosdam: sodomã vesperesedente loth in foribus ciuitatis: expectante alicui' hospitis aduentum. Qui occurrens eis adorauit: petens vt diuenterent in domum suã. Quos renitentes compulsi optido. Ingressisqz illis fecit contutu: coris azyma z comederunt. Tunc viri ciuitatis a puero vsqz ad senem vallauerunt domum: z dixerunt loth. Educ vtros illos huc vt cognoscamus eos. Qui ait. Habeo duas filias qz nondũ cognouerunt vtros: abutimini eis vt liber: tñ his nihil mali faciatis qz ingressi sunt sub vmbra culminis mei. Vos em fidelis erat ab omni inuisa hospites suos defendere. Qd aut dicit: perturbatio animi fuit: non pñitum. Consiliu sane est vt faciat quis leuius ne ipe comittat grau'. Nullo aut modo debet quis leuius facere mortale: ne alius comittat grauius. At illi noluerunt: z vim faciebant vehementissime loth. Et ecce angeli introduxerunt loth: et clauserunt ostium. Illos ho percusserunt cecitate: non priuatioe visus: sed acrisia qua latine autẽtiam dicere possum?

que facit non videri non omnia sed que est opus qua pculsi sũt qui querebant helise cum esset cu eis: z discipuli cu domi

Acrisia e quado qd habet aptos oculos z non videt: qd magi faciunt incãtationibus. Fit etia quando quis habet aliqu